

DEMOKRACIJA

Leto VI. - Štev. 8

Trst - Gorica 22. februarja 1952

Izhaja vsak petek

Pesek v oči?

Pretekli teden smo v časopisih brali, da je Tito sprejel na Brionskih otokih zastopnike svoje tržaške podružnice. Tržaški delegaciji ki jo je Tito pridržal na kosilu, je načeloval neizogibni Branko Babič. Ker so listi istočasno napovedali, da bo v nedeljo seja Izvršnega odbora Osvobodilne fronte, na kateri bo delegacija podala svoje poročilo, smo z radovednostjo odprli torkove liste, da vidimo, kaj je povedala.

Ze prvo tržaško poročilo o sprejemu, prvem po nekaj letih iskane razumnosti in sporazumnosti rešitve, je vedelo povedati, da je delegacija dobila iz vsega poteka razgovora jasen vtis in prepričanje, da je Tržaškemu ozemlju osnova in ohranitev mirna pogodba s Italijo. Toda ker je bil to samo vtis in ni bila ne v tržaškem, ne v skupnem jugoslovanskem poročilu o sprejemu nikjer omenjena nobena zadeva jasna Titova izjava, ki bi edino lahko potrdila pravilnost tega vtisa, smo pričakovali, da bodo člani delegacije natočili vsaj svojem Izvršnemu odboru nekaj čistega vina. Brez te jasnosti je namreč vsako napovedovanje sestanka in vti- sova presneto nestvarno. Srbi imajo za tak postopek pregovor, ki pravi, da se hoče nekoga zjeznega prepeljati preko vode. Nekaj podobnega bi se znalo zgoditi tudi v tem primeru s tržaškimi Slovenci ki so zjeznik primernega jamstva vsaj z jugoslovanske strani, ki jim je narodnostno najbližja, saj vključuje tudi njihovo matično domovino.

Vendar, tudi ko smo prečitali poročilo o seji Izvršnega odbora Osvobodilne fronte, na katerem je delegacija poročala o svojem obisku pri Titu, še vedno ne moremo reči, da bi bili naši dvomi razpršeni, ali pa da bi naše malo prej izrečene pripombe izgubile svoje veljavo. Iz poročila izveemo sicer da je delegacija izročila Titu obširno spomenico o problemih našega življa, da je maršal Tito obljubil vsaj pomoč, KI JO LAHKO JUGOSLAVIJA DA, in z materinimi črkami pa je natisnjen odstavek:

„Iz vsega poteka razgovora pa je delegacija prišla do trdnega prepričanja, da se je Jugoslavija vedno iskreno zavzemala, da se uresniči težnje demokratičnega prebivalstva Tržaškega ozemlja in da se bo tudi v bodoče zavzela, da se IZVEDEJO DOLOČBE MIROVNE POGODBE O USTANOVITVI SVOBODNEGA TRŽASKEGA OZEM-LJA.“

Delegacija je torej prišla do prepričanja... Kakor vidimo smo se vedno v okviru »dozdevanja«, »vti-sova« itd. Tudi po tej nedeljski seji naša pripomba o žejnem, ki ga vodo preko vode, še ni izgubila svoje veljave.

Bodimo vendar jasni! O obveznem stališču neke države govorimo lahko le takrat, ko ga potrjuje njeni pristojni funkcionarji, ne pa ko se kaj takega »dozdeva« slučajnim obiskovalcem. Dokler Kardelj ali Tito ne potrdita, da je Babič pravilno tolmačil hotenje in namene sedanjega jugoslovanskega režima glede tržaškega vprašanja, vse dotlej moramo pač smatrati, da je vse to samo VTIS TRŽASKE DELEGACIJE, KI JUGOSLAVIJE NI TI NAJMANJ NE VEZE in je poleg tega tudi še lahko popolnoma napačen.

Taka dejstva in tak je, vsaj zaenkrat, edini stvarni zaključek iz vse kopice lepih besed, ki jih je napisal »Primorski dnevnik«. Prav gotovo nismo mi med tistimi, ki bi se jezili, če bi tudi uradna Jugoslovija končno vendarle uvidela, da je obramba in uveljavljanje mirovne pogodbe najboljša rešitev, ki jo lahko zagovarja. Celih pet let že dokazujejo to stvar, za katero trdi sicer »Primorski dnevnik«, da jo je Jugoslavija vedno zastopala, a pri tem pozablja na svoječasne ponudbe Togliattiju, pozablja, da je sam šef delegacije Babič ponovno izjavil, da je vera v uresničenje mirovne pogodbe politični nesmisel itd. Mi pa vsega tega nismo pozabili in vse to mora upoštevati tudi vsak pameten človek v trenutku ko mu isti ljudje zopet prinašajo pod nos nekakšno nejasno obljubo.

Daleč smo od tega, da ne bi želeli, da se vrste braniteljev mirovne pogodbe in Svobodnega tržaškega ozemlja pomnože. Toda v ta namen so potrebne jasnejše besede, obljube in napovedi morajo slediti dejstvu. Če so padle tako važne izjave v tihi sobici Titovega prezimovališča, potem so pač že tako pomembne, da bi jih bilo treba ponoviti tudi pred beografsko Skupščino in jih staviti na znanje vsem, ki so na bodočnosti tega našega O-

LONDON - LIZBONA

Dva važna mejnika na poti k uresničenju Evropske vojske

V sredo je začel v Lizboni deveti sestanek severnoatlantskega sveta, na katerem bodo skušali doseči sporazum o korakih in ukrepih, ki so potrebni za okrepitev evropske obrambe. Namestniki Sveta in vojaški odbor severnoatlantske zveze so že odobrili popravljene zahteve glavnega stana generala Eisenhowerja glede gradnje letališč, zvez in drugih objektov za potrebe glavnih vojaških stanov v posameznih državah. Na sestanku bodo razpravljali tudi o porazdelitvi stroškov za obrambne naprave med vse tiste države, ki bodo deležne koristi teh naprav. Posebno važna točka, o kateri bodo morali sklepati, pa je ureditev odnosov med severnoatlantsko obrambno zvezo in evropsko obrambno skupnostjo.

Kakor smo poročali že prejšnji teden, so se načrti za ustanovitev evropske vojske nenadoma znašli v krizi zaradi novih nemških zahtev glede enakopravnosti Nemčije n glede Posarja. Rekli smo, da bodo državni morali v obeh primerih najti kompromis, kajti s prepričanjem in trkanjem na prsa ne bodo prišli daleč. Izgleda, da je k temu mnogo pripomogel londonski sestanek francoskega, britanskega in ameriškega zunanjega ministra, ki so se ob tej priliki sporazumeli o stališču, ki ga bodo zastopali v Lizboni. Posebno posrečeno pa je bilo, da se je pogreba za angleškim kraljem udeležil tudi nemški kancler Adenauer, ki ga sicer nihče ni vabil v London, a ker je bil pač tam, so ga morali tudi zunanji ministri sprejeti. Pravi, da so bili skupni razgovori kaj dolgi, proti običaju se novinarjem nihče ni prijazno smejal, znak, da so bile v zraku resne stvari. Francoski zunanji minister Schuman in Adenauer sta na štiri oči razgovarjala tudi o Posarju, a o tem ne govorijo nobeno poročilo. Glede ostalih vprašanj pa lahko rečemo, da so bili razgovori nepriznane uspešni.

Poročilo, ki so ga zunanji ministri izdali po sestanku, je sicer zelo kratko in oprežno, vendar pa se iz njega vidi, da so dosegli sporazum o glavnih točkah, ki naj bi bile približno te-le:

1) Nemčija sicer ne bo postala član atlantske obrambne skupnosti (temu se upira Francija, Nemčija pa bi hotela), pač pa bo na novo urejen odnos med atlantskim sve-

tom in evropsko obrambno skupnostjo. Predvideni bodo skupni sestanki in tako bo Nemčija, ne da bi bila član atlantske obrambe, vendar lahko enakopravno sodelovala v vseh važnih vprašanjih, ker bo na sestankih prisotna kot član evropske obrambe.

2) Franciji in vsem, ki se boje nemške oborožitve, je namenjeno Edenov in Achezonovo sklicevanje na sklepe njihovih vlad, da bodo države v Evropi čete, ki naj pripomorejo k uspešni obrambi ozemlja severnoatlantskih držav. Ker sprejemajo Nemčijo kot zaveznico, seveda niso mogli reči, da je s tem mišljena garancija proti morebitni nemški nevarnosti.

3) Tri zahodne velesile so se obvezale, da se bodo zavzemale za zedinjenje Nemčije; obljubljeno je, da bo nemški prispevek k stroškom skupne obrambe sporazumno urejen; sporazumno bo urejena porazdelitev naročil vojnega materiala pri industrijah posameznih držav; in končno bo ustanovljeno posebno

Apelacijsko sodišče, v katerem bodo zastopane tri zahodne velesile in Nemčija, ki naj odloča o reviziji procesov, s katerimi so bili obsojeni nekateri vojni zločinci.

Kakor vidimo, se je torej posebno nemški kancler Adenauer lahko zadovoljen vrnil iz Lizbona, o-stali trije ministri pa so odpotovali v Lizbono, kjer bodo sedaj nadaljevali svoje delo. Francoski zunanji minister Schuman je v Lizboni verjetno veselo sprejel vest, da je francoski parlament, sicer z mnogimi pridržki, vendar v načelu odobril sklep, da nemške čete lahko kot enakopravne sodelujejo v skupni evropski vojski. S tem je Francija vkljub velikemu odporu komunistov in degolizmov hrabro pogledala v bodočnost in je napravila korak, s katerim je odstranila zadnjo veliko oviro, ki je stala na poti k uresničenju načrta o skupni evropski vojski, ki naj bo pod skupnim evropskim poveljstvom in katere vzdrževanje bo porazdeljeno na vse sodelujoče države.

Borba za zračno premoč nad korejskim bojiščem

V zadnjem času so se operacije suhozemskih enot na korejskem bojišču skoro ustavile. Le tu in tam pride do kakšne praske. Aktivnejša je vojna mornarica sil Združenih narodov, ki skrbi za zaporo korejskih obal.

Tak je torej položaj na suhem in na morju, medtem ko postajajo zračne bitke istočasno vsak dan hujše. Zračne sile Združenih narodov se morajo boriti proti vedno boljšim in vedno številnejšim sovražnim lovem ter so izpostavljene obsežnejšemu vedno številnejšemu in popolnejšemu sovražnemu protiletalskega topništva. Samo v januarju so zračne sile Združenih narodov izgubile v boju 52 letal, od katerih jih je 44 zbil sovražno topništvo.

Ceprav izgube še od daleč ne dosega normalne višine iz druge svetovne vojne, ko so povprečno računali, da se vsako deseto letalo ne bo več vrnilo domov, je vendar položaj postal zaskrbljujoč in ameriški letalci pravijo, da je s »promenadnimi« sprehodi v zraku končano. Po vsem se vidi, da pošila Sovjetska zveza na korejsko bojišče svoj najboljši material in ga tam preizkuša. Tako so dobili severni Korejci velike količine z radjem opremljenih protiletalskih

topov, med katerimi so nekateri prava dalekostrelna orožja, saj dosega njihove granate višino 10 tisoč metrov.

Rdečim je omogočeno doseganje tako velikih uspehov zato, ker lahko osredotočijo vse svoje lovec takoj ob mandžurski meji, na varnih letališčih, ki jih sile Združenih narodov ne bombardirajo. Protiletalsko topništvo pa je vse zbrano na razmeroma majhnem ozemlju severne Koreje vzdolž glavnih smeri, v katerih letata sila Združenih narodov pri svojih poletih nad sovražno ozemlje. Če bi moral sovražnik porazdeliti svoja obrambna sredstva na večjo površino, n. pr. vsaj še na tisti del Mandžurije, katerega uporablja kot svojo vojaško bazo, potem bi bil položaj letalstva Združenih narodov mnogo lažji.

V ostalem je pa res čudno, zakaj naj bi bila letališča na drugi strani mandžurske meje nedotakljiva, ko služijo na prav isti način istim smotom kakor letališča v severni Koreji. Ob naraščajočih težkočah za vzdrževanje zračne premoči nad Korejo, ki je bila od vsega začetka odločno na strani sil Združenih narodov, se vedno česče čujejo glasovi, da je treba operacijsko področje letalskih sil razširiti vsaj še na Mandžurijo, od koder prihajajo

V Združenih državah je volilna borba že v polnem teku, čeprav nista še niti republikanska niti demokratska stranka imenovali svojih kandidatov. Zato je sedaj v prvi vrsti borba v samih vrstah vsake stranke.

V demokratski stranki, ki je sedaj na oblasti, še vedno ne vedo, če bo predsednik Truman še enkrat kandidiral ali ne. Po nekaterih vesteh je obljubil, da bo razkril svoje naerhte do 29. aprila. Omeniti pa je treba, da se z njim posebno nezadovoljni v južnih državah Združenih držav, kjer načeljuje demokratskim upornikom bivši zunanji minister Byrnes. Očitajo mu preveč »levičarski« socialni program in nered v državni upravi. V severnih in srednjih državah pa vnaša zmedo v demokratske vrste senator Estes Kefauver, ki je izjavil, da bo kandidiral za imenovanje za kandidata. Kefauver je mnogim nekakšno jamstvo za uspešno reformo državne uprave in zna kot tak pritegniti številne volivce.

Vkljub tem nasprotjem v lastnih vrstah pa je Truman baje pre-

pričan, da bo zmagal, če bo le imenovan. Toda tudi če ne bo kandidiral, bo verjetno igral veliko vlogo v volilni propagandi, v kateri bo posebno zagovarjal socialni program demokratske stranke, s katerimi si je že pri preteklih volitvah pridobil številne delavske glasove. Pravi, da je Truman prepričan v zmago, tudi če bi imel za protikandidata samega Eisenhowerja. Gallup, zavod za ugotavljanje javnega mnenja, sicer ne potrjuje tega pričakovanja, ker je n. pr. pred dvema tedni ugotovil, da bi dobil Truman samo 31 odst. glasov. Vendar moramo upoštevati, da se je prav ta zavod že pri preteklih predsedniških volitvah pošteno zmotil.

V republikanski stranki je glavna borba med senatorjem Taftom in pristaši generala Eisenhowerja, čeprav mnogi pravijo, da ne bi smeli omalovaževati ostalih morebitnih kandidatov. Značilno je, da zadnje čase zopet raste popularnost generala Mac Arthurja.

Taft, ki je prvi začel volilno borbo za svojo kandidaturo, je v veliki prednosti pred svojimi tekmeci. S ponosom je izjavljal, da prav nič ne dvomi v svoje imenovanje za republikanskega kandidata. Toda rezultati volitev strankinih delegatov za vsedržavni zbor stranke, na katerem bodo volili kandidata (t. j. za konvencijo), mu dajo misliti. Tako so dobili eisenhowerjevci v Oklahomi presenetljivo zmago: od šest delegatov so jih dobili kar pet. In to komaj dva tedna potem, ko so se organizirali! Tretji močan Taftov konkurent pri tej tekmi kandidatov je znani senator Harold E. Stassen.

Kakor vidimo, torej še ni jasno, niti koga bo posamezna stranka postavila za svojega predsedniškega kandidata. Toliko teže je pa bilo ugibati, kdo bo izvoljen. Danes bledijo predvsem imena Truman, Taft in Eisenhower, toda že bližnja bodočnost nam nam priča, morda popolnoma drugačne, nepriznane rešitve.

Kar počasi!

»Primorski dnevnik« je v sredo ponovno počasi! »Demokracija« z uvodnikom. Topot se je obrnil osebno na njene urednike.

Zelo žal nam je, da nimamo na razpolago dnevnika, kjer bi bili lahko obširnejši, tako pa moramo ostati zelo kratki. Sicer pa velike politične plahte in pogostost pisanja itak še niso merilo za kakovost in resnico.

Zadevni uvodnik »Primorskega dnevnika«, ki nosi naslov »Zaslep-ljenost«, je podpisal »muri et orbi« sam Branko Babič. Velika čast! Ne vemo v koliko se to sklada z njegovo uvodno ugotovitvijo, da »ni smo sposobni splašiti niti zajca«. Ali se šteje za manj od zajca, ko so ga naši glasovi že nekajkrat splašili? Dokaz: njegovi članki v »Primorskem dnevniku«.

Ni slabo! Tudi to je doslednost. Takoj zatem pa vzdihuje, da je s temi presnetimi uredniki »Demokracije« težko polemizirati, ker se ne podpisujejo. Tu je odgovor kaj kratak. »Demokracija« je imela enega urednika, ki se je podpisoval. G. Branko Babič najbrž ve, da se je imenoval Slavko Uršič, najbrž mu je tudi znano, kako je končal! Ali želi morda, da kar sami vpišemo na sezname za podobna »poto-vanja« še druga imena?

V ostalem pa naš list ne želi polemizirati z osebami, ne vodimo osebne, temveč stvarno politiko, ki je izraz skupne volje, ne pa osebnih misli. Verjamemo, da bi Branko Babič raje polemiziral z osebami kot z načeli. Najbrž se v načelih ne čuti dovolj močan... posebno če pogleda na svojo strokat prelomljeno in zvito linijo...

A prav načela mu priporočamo. Če jih bo študiral vsaj za eno desetino tako globoko, kot je preštudiral razliko med moskovskim in titovskim komunizmom, potem bo videl, kakšnega kozla je ustrelil, ko trdi, da spada pod pojem »ek-spozitura«, ki jih je treba po našem likvidirati, tudi Slovensko narodno gledališče, Studijska knjižnica in druge prosvetne ustanove.

Ne, g. Babič, tako daleč pa ne gremo. Mi zagovarjamo le likvidacijo totalitarne partije in njenih tipalk, ki duše prav tiste ustanove, ki jih naštevate. Zelim torej sprostitve teh ustanov, ne pa njihovega uničenja. Sicer pa to itak sami dobro veste...

Pa morda drugič še kaj! Uredniki

Prevoč izobražencev

Italijanski statistični urad je izvedel od 2. do 8. septembra preteklega leta popis, ki naj bi dal sliko zaposlenosti na Siciliji. Ob tej priliki je bilo ugotovljeno, da je na Siciliji za delo sposobnih 1.425.300 oseb, ali približno 33 odstotkov prebivalstva, od tega števila pa jih je bilo 1.315.000 zaposlenih, 110.300 pa brezposelnih.

Toda najneprijetnejše presenečenje je prinesla analiza brezposelnih. 44,3 odstotke brezposelnih predstavljajo namreč osebe, ki imajo višjo srednjo šolo ali univerzo. Če upoštevamo, kako majhen odstotek ljudi ima na Siciliji tako visoko izobrazbo, si lahko predstavljamo, kako močno je med izobraženci razširjena brezposelnost. V ostalem je ta pojav prevelikega števila šolanih ljudi značilen za vso Italijo in tudi za mnoge druge države in ne smemo se čuditi, če so marsikje strokovni ročni delavci neprimerno bolje plačani kakor parkrat diplomirani doktorji.

Vatikan odklanja MSI

Vatikansko glasilo »Osservatore Romano« je odklonilo neofašistično ponudbo, po kateri naj bi Rimska katoliška cerkev združila svoje sile z MSI-om ali pa ga pri bližnjih volitvah podprla. Predlog je stavil Augusto De Marsanich, državni podtajnik v mnogih predvojnih fašističnih ministrstvih in sedanjí voditelj gibanja »Movimento Sociale Italiano«. De Marsanich je objavil svoj predlog v obliki članka v reviji »Socialismo nazionale« in ga je posvetil 23. obletnici lateranske pogodbe. Svetoval je cerkvenim krogom, naj preprečijo napako iz l. 1948, ko so se mnogi katoliški in nekatoliški volilci postavili za demokristiane, ker so videli v njih edini siguren branik pred komunizmom.

Da je bila stvar resno mišljena, se vidi že po tem, ker je »Osservatore Romano« odgovoril na ponudbo z uvodnikom na prvi strani. »Osservatore Romano« pravi, da se od l. 1948 ni nič izpremenilo. Demokristiani bodo torej pri bližnjih volitvah imeli isto podporo kakor takrat.

Inž. Dušan Serbec umrl

Dne 16. februarja je umrl v Ljubljani inž. Dušan Serbec, bivši ban Dravske banovine in minister.

Inž. D. Serbec je pripadal katoliškim vrstam. Po koncu vojne je bil eden izmed članov kraljevskega namestniškega sveta.

Po proglasitvi republike je stopil v pokoj.

ANGLESKA KRALJICA ELIZABETA II. S SOPROGOM VOJVODO EDINBURSKIM

VESTI iz GORIŠKEGA

Zadeva središča za delo in priznanje državljanstva

V četrtek zvečer 14. t. m. je bila seja goriškega občinskega sveta, na kateri je župan odgovoril na znano vlogo našega svetovaleca g. Bratuža, v kateri je zahteval pojasnila v zvezi s govoricami, da je županstvo zamudilo odnosedno nepravično zaprosilo pri pristojnem ministrstvu zneske za otvoritev središča za delo. Zaradi te krivde, je ob delo in seveda ob zaslužek 450 brezposelnih, ki ne morejo preživljati svojih bednih družin. To vlogo je g. Bratuž predložil že 5. januarja t. l. in prosil župana za pismen odgovor. Takoj ob predložitvi vloge je postalo odgovornim činiteljem pri goriškem županstvu mučno, ker se je za prizadele brezposelne delavce zavzel naš slovenski svetovalec. Poleg tega bi utegnili zadeva kot taka odkriti odgovornost županstva zaradi pomanjkanja dela in kruha najbolj revnemu sloju občanarjev.

Se bolj mučno je omenjenim odgovornim činiteljem postalo, ko so tudi nekateri italijanski dnevniki povzeli zadevo in omenili Bratužovo vlogo. Sicer pa smo že iz teh dnevnikov lahko opazili, da skušajo na županstvu vso zadevo ublažiti, ker je ne morejo gladko zanikati in svojo težko odgovornost prikriti. Zato so sli urno na delo in svojega poslanca Baresija prosili za pomoč. Tako jim je ta, ki je tudi občinski svetovalec, poslal brzojavko, v kateri je zatrjeval, da je zadeva goriške občine za otvoritev središča za delo *trinajsta* na redu od tisoč takih vlog. Na ta način so gospodje na goriškem županstvu vrgli pesek v oči brezposelnim, ki so zaradi te odgovornosti brez dela in kruha, in skušali ovreči velikansko važnost Bratuževe vloge, v kateri je zahteval tudi točno pojasnila, kar se tiče ugotovitve krivice in poplave škoda in krivice, ki se je brezposelnim zgodila.

Toda namesto da bi dal g. Bratuž pismen odgovor, mu je župan na seji v četrtek 14. t. m. ustno odgovoril, da je zadeva za nakazilo zneskov za otvoritev središča za delo *trinajsta* na redu pri pristojnem uradu v Rimu in da je upati na skorajšnjo njeno ugodno rešitev. Priznal pa je, da vendar za zamudo nosi odgovornost neki zunanji urad za delo, katerega pa ni hotel niti na izrecno zahtevo, odkriti! Seveda ne, ker ta urad ni noben zunanji urad, ampak neki občinski urad, katerega župan skriva in zagovarja, da ne odkrije s tem krivde vse demokratske občinske uprave.

Nadalje je župan izjavil na seji 14. t. m., da nakazilo zneskov za otvoritev središča za delo ni *zaključila zamuda 4 do 5 mesecev* s predložitvijo proračuna pristojnemu osrednjemu uradu. Tako je župan priznal, da je zamuda vendar bila in da krivdo zaradi te zamude nosi županstvo samo!

Čudno se nam zdi sedaj, kako more župan trditi, da je ta goriška zadeva *trinajsta* na redu v Rimu, če je bila predložena za zamudo 4 do 5 mesecev. In kako to, da po tolikem času še sedaj ni ta zadeva, ki je samo *trinajsta* na redu, rešena in središče za delo otvorjeno? Če pristojni uradi v Rimu potrebujejo mesece časa in še ne pridejo do rešitve *trinajste* vloge na redu, koliko let bodo čakali brezposelni drugih občin dele in kruh?!

Županova trditve se nam torej zdi gorostasna. Nekdo se pač laže! Nadalje je župan ugal, da je zamuda povzročila obširnost vloge in višina zahtevanega zneska (43 milijonov lir). Tudi ta domneva ne more držati, ker ni mogoče, da pristojni urad v Rimu zanemarljivo pravilo vlogo, medtem ko je rešil tisoče vlog drugih občin, ki so zaprosile in prejele še višja nakazila!

In končno je župan izpovedal, da je goriški tehnični urad (Genio Civile) zavrnil proračune, ki jih je županstvo predložilo, z utemeljitvijo, da niso bili v redu z raznimi predpisi.

To pomeni, da je krivda vendarle dognana in odkrita ter priznana. Kako da goriško županstvo, ki plačuje toliko uradnikov, zagreši v tako važni zadevi, medtem ko druge, manjše občine tega niso storile! Gre torej za velikansko krivdo in odgovornost, ki je prinesla brezposelnim goriške občine *kakih 300 tisoč lir prikradane zaslužke na dan!*

Tako se je vloga g. Bratuža izkazala za popolnoma utemeljeno v vseh njenih točkah, ki jih je županov odgovor dovolj jasno potrdil. Čudimo se le dejstvu, da je župan

in za njim italijanski tisk izvajal iz tega poročila, da krivde ni nikjer in pri nikomer, in seveda tudi odgovornosti ne! Brezposelnih pa so vendar lačni in krivda ter odgovornost popolnoma jasni iz samega županovega poročila!

Osporavanje državljanstva slovenski Goričanki

Ker so upravitelji goriške občine osporavali priznanje državljanstva Slovenki Z. M., je ta stranka vložila proti občini tožbo in v pravdi dokazala vse svoje pravice, ki jih je sodišče priznalo za utemeljene. Tako je bila občina obsojena priznati tej stranki italijansko državljanstvo, ji izdati tozadevno potrdilo in plačati 173.000 lir pravnih stroškov.

Razlogi, ki jih sodba navaja, so pravno popolnoma utemeljeni in neizpodbitni. Pa je izvršni občinski odbor ukazal svojemu odvetniku, naj proti sodbi vložijo priziv.

Ker sta g. Bratuž in Pavlin napravila na tajni seji od 14. t. m. s svojimi izjavami silno velik vtis na vse prisotne svetovalce, ker sta se postavila v zaščito Goričanke, ki ji hoče občina z novo tožbo odvzeti državljanstvo, občinske upravitelje pa po zvala na odgovornost za nepotrebno pravičanje, ki nosi občini samo denarno škodo, je pri nadaljevanju javne seje čutil potrebo sam dr. Culot, da reagira proti njima in je začel po svoje govoriti v zadevi. Toda takoj se je oglasil g. Pavlin in zahteval od žu-

Izredna podpora brezposelnim

Brezposelni industrijske, trgovske in navadne delavske stroke bodo v smislu ministrskega odloka prejeli izredno podporo za dobo treh mesecev, če imajo sledeče pogoje: bivaliti morajo v eni izmed občin goriške dežele; vpisani morajo biti v seznam brezposelnih dne 6. februarja; prošnjo morajo narediti najkasneje do 22. marca 1952 (naslovljeno na krajevni Delavski urad).

NOVICE z VIDEMSKEGA

Zakaj naše občine se na zedinijo?

Usi vemo, u katerim gospodarskim položaju se ušafajo občine v Benečiji. Tega mizernega položaja je veliku kriva italijanska vlada, ampak kje so krivi tud voditelji župani naših občin.

Či pogledamo benečanske občine, bomo preca videli, de problemi njih so enaki (glih) an zato njismo mogli nikdar se razumiti, zakaj naše občine se njeso še zedinile tu edan konšorejo. To bi bio zlo važno, zakaj kadar predsednik od telega konšoreja bi šu u Videm h gospodu prefektu prašat, de boju nardil to al to drugo cesto, an bi govoru na ime dvajst tišoc ljudi an zato na prefekturi bi se lepo gledal ga za norca imjet. Zda, ki naše občine njeso zedinjene, naši benečanski župani vozijo, kakor oni hočejo občinski voz. Usak župan ima u Vidme njega poznanca an gre h njim prosit, de se boju interesiral za šolo al za cesto. Rata, de usi župani hodeju, trošjo dinar za pot, njih videmski prijatelji im samo obljubljajo, an ceste, šole, akvedoti pa spijo.

Bi bil čas, di naši župani bi razumil, de so uon z prave pot an ci še po nji boju hodil, nikdar na boju nič uredil v Vidme. U Vidme se im smejo, kadar videjo, di naše občine njeso zedinjene, zakaj oni vedo, de nje zlo tarduo odgovorit enemu samemu županu an ga zagrat na njega dom brez mu dat dinarja za cesto al za šolo zgradit. Ih na nič briga, de tist župan bo ueko, kaj edan prout dvajstim?

Anpak dib prišu u Videm edan človek, namjestnik od usjih benečanskih županov, kuo bi ga lepo služil uradniki na prefekturi! Bi ga lepo služil, zakaj bi se oni bal škandalna; bi se zlo bal, di dvejst občin zaeknile prout uladi an prefekturi. Edan tajšan škandal bi paršilo ulado premešat use uradnike an prefekta u Vidme.

Naši župani naj vejo, de meridionalni uradniki na prefekturi u Vidme se zlo bojijo bit premešeni, zakaj stojijo žež dobro.

pana, naj dr. Culotu vzame besedo, ker je ni prosil in ker je ne more dobiti v zadevi, o kateri je bila razprava že zaključena. In ker je župan molčal in z molkom pristal na krivico, je g. Bratuž svetoval slovenskim zastopnikom, naj se umaknejo iz sejne dvorane, kar so vsi skupaj tudi storili. Tako je v dvorani ostalo nezadostno število svetovalcev za sklepčnost. In tako so večinski svetovalci poslali *nujno* poklicati iz postelje nekega svojega svetovalca, da so lahko razpravljali in sklenili, upreti se zahtevi bivšega občinskega uslužbenca Tominija za priznanje pokojnine.

Kominformistični svetovalci niso nastopali v prid brezposelnim, ko se je razpravljalo v zadevi središča za delo. In so podprli večinske svetovalce, ko je šlo za zadevo državljanstva slovenski Goričanki!

Seja pokrajinskega sveta

V soboto popoldne 16. t. m. je bila seja pokrajinskega sveta, na kateri so odobrili obračun iz leta 1950. Nato so začeli razpravljati o zahtevi gradeškega svetovalca, ki stremi za tem, da bi gradili novo cesto ob morju v Gradežu. Namesto projektirane ceste skozi druge manj važne kraje. Toda cesta ob morju v Gradežu bi stala kakih 180 milijonov lir več kot ona druga. Vendar bi bila cesta ob morju bolj važna in koristna tako za skrajšanje poti delavcem, ki hodijo v Tržič, kakor tudi za zidavo novih hiš in vil ter za turizmo in promet sploh. Po dvehurni razpravi na seji v zadevi za zgraditev ceste ob morju, ki jo je podprl tudi naš svetovalec g. Rudi Bratuž, so sejo prekinili in prenesli nadaljevanje na soboto 23. t. m. popoldne.

SOVODNJE

Na mesto umrlega g. Ambroža Petejana je prišel v občinski svet,

IZ DOBERDOBA Gospodarske težave

V soboto popoldne 16. t. m. je bila seja našega občinskega sveta, na kateri so začeli razpravljati o proračunu za tekoče leto 1952. Znano je, da se skoro vse male občine v Italiji borijo s težkimi finančnimi značajmi zaradi zastarelega upravnega sistema, ki nalaga tudi tem občinam prevelika bremena zaradi prevelikega števila uslužbencev. Na drugi strani pa so vladne podpore deležne samo mestne občine z nad 40.000 prebivalci, manjše občine pa ne. Saj vsi vemo na primer, kako vlada krije vsako leto primanjkljaj goriške občine v znesku 200 milijonov lir.

Res je, da se v Rimu pripravljajo osnutek zakona, ki naj bi določil pomoč tudi manjšim občinam, toda potreba naših občin je tu, medtem ko se ta zakon komaj pripravlja.

Primanjkljaj doberdobske občine za leto 1950 je znašal kakih 350.000 lir.

ŠTANDREŽ

Društvo neposrednih obdelovalcev zemlje iz Štandreža bo imelo v ponedeljek 25. t. m. svoj redni letni občni zbor, in sicer ob 6.30 uri zvečer v Lutmanovi kinodvorani. Udeležba je obvezna za vse člane, ker bodo sicer neudeleženci izgubili vse ugodnosti, ki jih društvo utegne nuditi.

Pri tej priliki ugotavljamo, da so za dneve od 3. do 8. marca t. l. napovedana razna predavanja o vrtnarstvu, ki jih bo imelo v Štandrežu Kmetijsko nadzornišvo. Toda predavanja bodo samo v italijanskem jeziku, zato poudarjamo nujnost, da se tak način prihajanja med naše ljudstvo odpravi. Kmetijsko nadzornišvo naj poskrbi za prevajatelje, ki so vešči naše govorice!

Na seji v soboto 16. t. m. je občinski svet odobril pogodbo s tvrdko SOLVAY, na podlagi katere bo ta tvrdka prispevala, z odstopom občini lepe količine drv, ki stroškom za poljskega čuvaja, ki je nujno potreben, ker se vsi naši občanarji stalno pritožujejo, da jim krajevo drva tisti, ki iz Furlanije prihajajo pobirajo vojno železo po naši zemlji. Naše županstvo je glede tega poslalo posebno vlogo tudi na goriško prefekturo in prosilo pomoč, da se taki pojavi prepreči. Toda prefektura se ni zganila! Drva iz zemljišča, ki ga ima na področju naše občine, je tvrdka SOLVAY odstopila za dobo štirih let.

Končno je občinski svet vzel na znanje vest, da bo zavod za ljudske hiše sezidal v Doberdoba dve taki hiši, ki bosta imeli vsaka po eno stanovanje.

Obračun za preteklo leto 1951 se je pa zaključil s primanjkljajem kakih 800.000 lir in se bo s časom znižal, ker ima občina terjatve v znesku 250.000 lir. Gre za davek, ki sta ga občini Nabrežina in Sovodnje pobrali od sedanjih doberdobskih občanarjev in ga morata odkazati naši občini.

Proračun za tekoče leto, ki ga je izvršni občinski odbor že odobril, občinski svet pa začel pretresati, prikazuje en milijon lir primanjkljaja, kar znašajo dohodki okoli 5 milijonov, izdatki pa okoli 6 milijonov lir. Vendar se tudi za letošni primanjkljaj lahko znatno skreči, ker ni še določena višina lastne davke za odmero družinskega davka.

Naši občinski možje z županom na čelu trezno presojaajo finančni položaj naše občine in budno pazijo, da se občinski denar ne trati za nepotrebne stroške. Na drugi strani pa stalno iščejo nove viire dohodkov, ki naj bi primanjkljaj skrečili na najnižjo stopnjo in po možnosti tudi odpravile.

Treba bo pač podvzeti vse korake in nastopiti tako pri prefekturi kakor pri pokrajinski upravi ter pri vladi, in zahtevati, naj prevzame nekatere obveznosti same in jih tudi same krijejo s stroški. Vlada pa naj krije primanjkljaj, ki ga kmečke občine ne morejo, ker nimajo zadostnih dohodkov.

Vemo, da se naš župan prizadeva nastopiti pri omenjenih oblastvih in jim predočiti resen položaj male občine, ki zahteva in mora dobiti nujno pomoč. In ker poznamo njegovo trezno razsodnost in zdravo razumevanje vseh naših občinskih zadev, računamo, da doseže dober uspeh.

Na seji v soboto 16. t. m. je občinski svet odobril pogodbo s tvrdko SOLVAY, na podlagi katere bo ta tvrdka prispevala, z odstopom občini lepe količine drv, ki stroškom za poljskega čuvaja, ki je nujno potreben, ker se vsi naši občanarji stalno pritožujejo, da jim krajevo drva tisti, ki iz Furlanije prihajajo pobirajo vojno železo po naši zemlji. Naše županstvo je glede tega poslalo posebno vlogo tudi na goriško prefekturo in prosilo pomoč, da se taki pojavi prepreči. Toda prefektura se ni zganila! Drva iz zemljišča, ki ga ima na področju naše občine, je tvrdka SOLVAY odstopila za dobo štirih let.

Končno je občinski svet vzel na znanje vest, da bo zavod za ljudske hiše sezidal v Doberdoba dve taki hiši, ki bosta imeli vsaka po eno stanovanje.

Važna razsodba

Dne 6. februarja je bila v Benetkah pred prizivnim sodiščem razprava proti sodbi posebnega sodišča za zaščito države, s katero je bil 14. decembra 1941 Friderik Zornik obsojen na 30 let ječe. Prizivna sodba je Friderika Zornika popolnoma oprostila.

Profesorica Koršičeva umrla

Dobro znana in ugledna goriška rojkinja profesorica Leopoldina Koršičeva je v petek 15. t. m. nenadoma umrla v Genovi, kjer je bila na obisku pri sorodnikih.

Preminula je v starosti 78. let. Prepeljali so jo v Gorico v nedeljo 17. t. m. in pokopali naslednji ponedeljek 18. t. m. ob treh popoldne. Številno lepo cvetje na njeni rakvi in velika udeležba goriških Slovencev vseh slojev na njenem pogrebu so najlepši dokaz, kako je bila spoštovana in priljubljena med vsemi.

Bila je odlična vzgojiteljica naše mladine skozi vsa dolga leta svojega poučevanja na Goriškem. Slava njenemu spominu!

Javni poziv in opozorilo

Podpisani Franc VENDRAMIN pok. Jožefa, bivajoč v Gorici, ulica Scogli števil. 58, pozivam svojega brata Cirila Vendramina, bivajočega v Gorici, Sentmaver vas števil. 8, da preneha s sekanjem in prodajanjem drvi s posestva najinega pokojnega očeta Jožefa Vendramina, ki je sedaj skupna last več sodeležev pokojnikovih otrok. Če bo še naprej sekal in prodajal drva brez moje dovoljenja, se bom proti njemu poslužil zakonitega sodnega postopka v obrambo svojih pravic in korist.

V Gorici dne 19. februarja 1952.
Franc VENDRAMIN

V slovo prof. Koršičevi

Skozi dolga leta temnega in brezupnega suženjstva ste bili v Gorici živ izvir naše materinsčine, v katerem se je naša mladina odzvala in boderila. Tiho in skromno, skoro neopazno je bilo Vaše delo, toda po vsej matični zemlji je odjeknilo in je izzvalo priznanje polno hvale.

Samo bežen hip je v našo omrtvičeno otopelost šinil žarek živega upanja: tedaj ste prislunili lepoti naše besede, ki so jo na glas govorili tudi Vaši nekdanji gojenci. Ko sem Vas v takih trenutkih gledal, ste se mi zdeli kot zaljubljeno dekle, ki zamaknjeno prisluškuje fantovske pesmi. V srcu Vam je takrat zacvetel rožmarin, roženkraut in nagelj rdeč, ki je tako, opojno dehtel, da Vas je zabil v mladostno sanjavo. Če sem Vam takrat pogledal v oči, sem čutil, da ste meni sestra — da ste sestra nam vsem. Zazelel sem si tedaj vsaj majhen drobec Vaše srečne zamaknjivosti, vsaj odsev Vašega praznega veselja, ki ga v sebi nikakor nisem mogel obuditi.

Bežen in kratek je bil oni hip! Potem je zopet treščilo med nas...

Danes je ob Vaši krsti zastopana vsa Gorica in vsi čutili, da je nehalo utripati ponosno in plemenito slovensko srce in da smo izgubili nekoga, ki je med naš sejal lepoto naše materinsčine ter ljubezen do nas samih.

Za vse, kar ste dali nam Goričanom, glejte, Vam vračamo s svojo navzočnostjo in ginjenostjo ob tem slovesnem trenutku razstanka. Ne morem Vam dati za popotnico one tople besede, ki bi bila Vam v plačilo, nam pa v tolažbo in bodrilo. Pač pa Vam bo pravična naša zemlja, ki Vas bo sprejela vase. Iz Vašega pepela naj nam ta naša zemlja zopet podari v trenutku največje stiske toliko plemenitosti in ljubezni, kolikor ji mi z Vami sedaj izročamo.

Ob tem slovesu ni v naših srcih bridkosti, le ginjenost in zavist, kajti: Vam daje naša zemlja mir in pokoj — nam pa naroča trd boj za obstanek bodočih rodov!

V Gorici dne 18. februarja 1952.
— nt

Plačevanje prostovoljnih kmečkih oddaj

S februarjem je pokrajinski agrarni konzorcij začel z izplačevanjem oddanih pridelkov. V vseh krajevnih poslovalnicah izplačujejo te pridelke po določenih cenah.

Pomoč brezposelnim

Prispevki raznih ustanov in privatnikov goriške dežele za zimsko pomoč brezposelnim so do konca februarja dosegli znesek 1.223.154 lir. O tej priliki ponovno pozivamo vse premožnejše, naj velikodušno priskočijo na pomoč tistim, ki nimajo možnosti, da bi s svojim delom preživljali sebe in svoje družine.

POPRAVEK

V Vašem tedniku "Demokracija" z dne 25. januarja t. l. ste pod rubriko "Utrinki komunističnega ozvezdja" z namenom, da bi me žalili, objavili sledeče:

... "Ta naša ugotovitev je nevoščljivce pri 'Delu' tako stresla, da moramo v resnici fitovski trojici dodati še vidaljevsko. Stane Bidovec, Justo Košuta in Dušan Bufon sicer res niso nikoli sedeli v Musolinijevih zaporih in bi brez komunizma gotovo še nadalje uživali vse blagodati agnije Jugoslavije, ki bi jih brez te Jugoslavije nikoli ne dosegli. Komunizem je bil tudi za to trojico zgolj srečolov. Ali so pravo številko tudi zadeli, pa je vprašanje prihodnosti. Upamo, da je s tem nevoščljivost potolazena."

Zaradi tega Vas pozivam, da v prihodnji številki "Demokracije" pod isto rubriko in na istem mestu vse to priobčite ter še dodate:

a) da sem bil od leta 1922 do 1927 v Križu, Trstu in Gorici od fašistov večkrat dejansko napaden in ranjen ter bil zaradi fašizma nasprotnega zadržanja ponovnokrat tudi v zaporu;

b) da sem v času fašistovske zasedbe v Ljubljani okusil skoraj vse ljubljanske ječe ter bil večkrat tudi mučen.

Justo Košuta,
bivši član Centralnega komiteja OF za Stajersko.

Igralska skupina iz Sv. Križa

priredi
v nedeljo 24. februarja ob 16. uri
v kinodvorani v Nabrežini
dvodejanko

LAŽNA ZDRAVNIKA

in za uvod dve burki:

DVA POLICAJA

in

KONTRABAND

Mnogo smeha in zabave!

NOVA SOVJETSKA BURŽUZIJA doma, v tujini in pri nas v Trstu

Danes je tudi že med zahodne komuniste predvoinnega kova prodrla spoznanje, da je Stalin že davno zavrgel v ropotarnico Marxov nauk o brezrazredni družbi. Z industrializacijo Sovjetske in z okrepitvijo sovjetske nestrpnosti se je izlegel v Sovjetski nov razred rdece gospode, sovjetska buržuzija.

Ko se je Stalin odločil za čim hitrejšo in čim učinkovitejšo industrializacijo svojega prostranega rdečega carstva s pomočjo strogo osrednjega vodenega načrtnega gospodarstva, se je povsem naravno pokazala nujna potreba ustvariti vzporedno z dozorevajočo industrializacijo sloj strokovnjakov in uradnikov za upravljanje industrijskega aparata. Čim globlje je Sovjetska posegala v svetovno trgovino, tem bolj so postajali sovjetski gospodarstveniki od voljnosti in gorečnosti sodelovanja čim širši plasti svojih podložnikov, posebno pa še ožjega kroga odgovornih činitelev.

Te državno-politične nujnosti so vodile k vzbrstitvi posebnega družbenega sloja, ki se je v teku let razrastel iz delavske in kmečke sivine v bujno plezalko. L. 1936 je novi sloj že toliko izoblikoval svojo uveljavljenost, da ga je Stalin priznal kot tretjo plast in ga tudi krstil z imenom »inteligencia«. Ta nova plast obsega razne poklice: inženirje, obratovodje industrijskih in poljedelskih obratov, srednje tehnične osebe, knjigovodje (samo teh je nad 1 milijon), znanstvenike, učitelje, medicince in umetnike.

Z birokratiziranjem vsega duhovnega in gospodarskega življenja v državi, se je z vsjo hitrostjo razbohotila tudi sovjetska »inteligencia«. Na vsakih pet sovjetskih delovnih ljudi pride danes po en pripadnik vodilnega razreda. Samo 15 odstotkov tega vodilnega kadra si je priborilo članstvo KP.

Posebna značilnost nove sovjetske gospode je v tem, da je deležna najrazličnejših državnih pravic. Mesečni prejemki znašajo za čisti delavski sloj v povprečju 450 rubljev mesečno. Trditve moskovskih romarjev so netočne celo ob izračunavanju povprečja s pritegnitvijo plač vodilnega oseba, kar je že samo po sebi goljufiva prevara ne poučenega čitatelja oziroma poslušalca. To bi bil namreč isti nepravilni postopek, kakor če bi n. p. hoteli za izračunavanje povprečnih dohodkov šolskega pomožnega oseba pritegniti k temu tudi plače učiteljev. Temu čistemu delavskemu mesečnemu dohodku stojijo nasproti plače generalnih ravnateljev, literatov in znanstvenikov od 3.000 do 12.000 in več rubljev. K temu je treba pristeti še visoke premije do 30.000 in več rubljev, ki so v prvi vrsti namenjeni temu sloju. Zopetna uvedba šolnine in preklie urede, da mora 65 odst. dijakov pripadati delavskemu sloju, vse to je samo še zvišalo privilegije sovjetske buržuzije. Izpodrinjevanje delavstva iz duhovnih poklicev je najzadnje in najhujše socialne sovjetske politike.

Državno sovjetsko vodstvo se stalno trudi, da v tem sloju utrjuje zavest privilegirane kaste in skrbi, da mu ustvarja čim prijetnejše življenjske pogoje. Do podrobnosti izdelana lestvica uradniških klinov — samo državni tožilec so razvrščeni v 11 plačilnih razredov — v ničemur ne zaostaja od položajev nekdanjih carističnih privilegirancev. Istočasno, ko je Kremej ponovno izvelkel iz naftalne naftične caristične uniforme za svoje nove oficirje in jih še izpopolnil z novim

zlatom in srebrom ter jih bogato opremil s številnimi kraguljički medalj in zvezd, je uniformiral od pete do temena tudi vse državne namestnice. Stalno naraščajoče število služinčadi za sovjetsko gospodo — 1. 1927: 339.000, 1. 1932: 406.000 — od tedaj dalje teh statistik iz razumljivih vzrokov ne pričujemo več, priča o izredno hitri krepitvi nove sovjetske buržuzije. Vpeljava novega dednega zakona iz 1. 1945 in zakona iz 1. 1948 o omejitvi zasebni lastnini nepremičnin je novi buržuziji omogočila zbiranje kapitalov in njihovo prepustitev po lastni volji izbranim naslednikom.

Celo v najbolj zapostavljeni pla-

sti sovjetskega prebivalstva, med kmeti, oziroma kolhozniki, so nastale pomembne spremembe. Kremej bi nečesar ne bilo tako zaželeno, kakor razpolagati na tem važnem gospodarskem področju z brezobličnimi množicami, ki bi jih lahko po mili volji gnetil in uravnil kot mehnične robote. Kljub velikim naporom po izenačenju navzdol pa se je del kmečkega prebivalstva povzpela nad ostalo brezoblično maso.

Pojav sovjetske buržuzije je iz zval težka nasprotstva s partijsko birokracijo. To nasprotje pa ostaja skrbno prikrito, ker drži partijska birokracija izvršno oblast krepko v svojih rokah. Inteligenca čaka. Če bi prišlo do nenadnih posegov dogodkov in časa v sovjetskem ustroju, bi ta inteligenca odločilno posegla v tek sovjetske zgodovine.

Približno isti razvoj je Kremej uzakoni tudi v dejanju svojih petokoloncev v tujini, za kar je imel še prav posebne razloge. Razlika je samo v tem, da je komunistična »inteligencia« v partijsko birokracijo združil v en sam pojem: komunističnih zaslužkarjev. Tako so KP po vsem svetu zasnovala ogromno armado partijskih zaslužkarjev. Partijska politika, ki je pri vseh klasičnih strankah slonela izključno na častnih, brezplačnih propovednikih, je v KP postala čisti pridobitni posel. Aktivisti, terenci, agitpropovci, funkcijonarji množičnih navidez kulturnih, navidez športnih, navidez strokovnih, navidez sindikalnih in drugih organizacij pod dežnikom KP so danes stalni nameščenci KP.

Nameščenci KP so seveda vključeni v komunističnih sindikalnih ustanovah zgolj formalno, ker ne prihajajo nikdar v kakršna koli nasprotja s svojim delodajalcem. Saj bi se golo godranje zaradi neobstoječega delovnega urnika in neobstoječega nedeljskega počitka, plačilnih dopustov, ustreznih socialnih zavarovanj itd. pomenilo upor proti kremejskemu svetotajstvu in izgon iz partije. Tako se je vse delovanje komunistične gospode na Zahodu izpreverilo v čisto pokleno izpolnjevanje sprotih dolžnosti, ki

jih od ure do ure narekujejo direktive sovjetskih gospodarjev z vsemi krajevnimi pripadniki vred.

Ta, tako organizirani sloj komunistične buržuzije ima seveda največji interes, da skrbno čuva in ljubosumno brani svoje poklicne interese. To pa lahko stori samo s čim intenzivnejšim propagandnim delom v vseh plasteh delovnega ljudstva, saj tu ne gre več za ideje, ki so se v praksi tako oporno izkazale, pač pa gre za obstoj in neobstoje na tisočim tisoče ekzistenc. Tega se v polni meri zaveda tudi Kremej in skrbi, da aktivnosti nikoli ne opušča, ker če bi te aktivnosti zadremale, bi moral komunistem sam nujno zaspati in z njim bi odšli v nezaposlenost partijski zaslužkarji. Zato pritekajo iz Kremeja dan za dnem nove parole, nove zaposlitve kot na tekočem traku. Podpisati za to, podpisati proti o nemu: protesti, manifestacije, demonstracije, stajke, kampanje za »demokracijo« (komunističnega imena jih je na Zahodu največkrat sram), kolektarji proslav, ki nikdar ne usahnejo.

Prav posebno poprišče delavnosti nudi komunistični-tisk, ki ne zahteva prav nobenih umskih in strokovnih naporov. Glavno je pravilna uporaba rusko-slovenskega slovarja izbranih psov, površno obvladanje mednarodne slovensčine s čim večjo uporabo ustreznih in neustreznih tujk. V ostalem pa zadostuje poslovenjevanje bogatega moskovskega gradiva. Najboljši komunistični časnikar je tisti, ki v stolpcih vrine čim več uradnih in neuradnih psov, naniza največ laži, klevet, podkani in natočevanj proti svojim nasprotnikom in se obenem najbolj spoštljivo in s čim večjim številom bizantinskih prilozovani pokloni KP in njenemu vrhovnemu firerju.

Tako se je zlasti po zadnji vojni bohotno razcvetela po vsem Zahodu kasta komunistične buržuzije s stalnimi dohodki iz virov, ki pritekajo iz znoja in žuljev delovnih ljudi.

Ta spoznanja le s težavo prodirajo med lahkoverno pošteno ljudstvo, polno idealov in hrepenenj po boljšem življenju, vendar stalno in nezadržno odpirajo oči in dražijo živce poklicnim komunističnim zaslužkarjem — ne brez vzroka.

PRIREDITVENI ODBOR S D Z

vabi občinstvo na pester tradicionalni pusti ples, ki bo na

PUSTNI TOKER

dne 26. februarja 1952 ob 21. v nekdanji dvorani Modugno v Crispijevi ulici 7-I. Dostojnim maskam vstop dovoljen!

Kdor želi prebiti par ur v veseli domači družbi, se ne bo kesal! Ples, češka beseda, kolo, četvrtina in bogat bufet po zmernih cenah!

Vabila se dolo: na sedežu društva v ul. Machiavelli 22-I; v trgovini Schmit Danilo, ul. Guardiella 52; v trgovini Lupša, ul. Rismondo 1; v trgovini Udovčić Franc, ul. Mazzini 44; v pekarni Sirca, piazzale Valmaura 3; v tiskarni Adria, ul. S. Anastasio 1-c in v drogeriji Scheimer, ul. Cerreto 2. Barkovlje.

Rezervirajte mize!

»Ze prav. Poslušaj torej! Starček se je sklonil nad uho svoje žene in ji zašepetal vso skrivnost o najbližnjem zakladu. Pri tem niti na radi ni prav nič pazil in tudi žena ga je pozabila ozmerjati zaradi tega.

»Ja zakaj pa zaklada nisi kar s seboj prinesel?«

»Zato, ker je bolje, da se odpravi skupaj in ga odkopljeva.«

Starčka je hitro stopila v kuhinjo, si pripela ruto čez glavo in sledila možu proti gozdičku.

»Stara, več kaj sem slisal davi na vasi? Justo je pravil, da je Riko povedal, da rastejo tune v Rusiji kar po drevesih, zajci pa da skačejo iz morja kot sardele ob poletnih večerih pri nas.«

»Oh, kako si neumen in verjameš vse, kar ti obesijo tisti pohajči na ušesla!«

»No, če sem neumen pa kar sem gori pogledaj!«

Starček je pokazal na visok bor, na katerega je jutraj obesil tuno.

»Ja, za sveti križ božji, to pa je sam čudež! Je zakrčala starka vsa prestrašena. »Kako je tuna prišla na bor? Morda pa Justo le ni lagal! Oh, današnji svet je res narobe svet! Starček ni nič odgovoril, skomignil je z rameni in majal z glavo, kakor da svojim lastnim

Na glavo postavljena načela

(William Henry Chamberlin)

Pet in trideset let obstoja sovjetskega režima v Rusiji zadošča, da lahko ugotovimo, kaj je bilo v revoluciji samo prehodno in kaj stalno. Glede marsikaterega načela so pokazali sovjetski kolovodje tako gibčnost, da jo prav lahko označimo za oportunistem; drugih so se pa spet trdovratno držali.

Glede mladinske vzgoje, glede umetnosti, nacionalizma, rodbine in izenačenja medz lahko opazimo v sovjetskih načelih silne spremembe. V začetku revolucijske dobe so zavzeli Sovjeti ultramoderno stališče glede vzgoje mladine in skrajno »levičarsko« smer v gledališču in umetnosti. V prvih letih po revoluciji ni bilo v šolah nobene discipline, če si je učenci niso sami naložili. Ni bilo izpitov, ne redovnih predmetih. Podobna tendenca, dasi ne tako izrazita, se je pojavila tudi na univerzah, na katere so sprejemali dijake po vidikih razrednega favoriziranja. Prednost so imeli delavci in njihovi otroci.

Po prvi petletki (1928-1932) se je pa to na mah spremenilo. Mladina, ki so jo pozvali, da prevzame vodstvo novih velikih podjetij, je odpovedala. In tako so se vrnili izpit, redovanje, učitelji so imeli spet disciplinsko oblast, o sprejemu na univerze je odločala sposobnost dijakov in ne razredna pripadnost.

Podobne spremembe opazimo tu-

„Literarne vaje“

Izšel je že drugi letošnji zvezek »Literarnih vaj«. Letos list ni več razmožen na šapirografu, ampak tiskan. Razumljivo je, da mora a dogodek vsakogar veseliti, predvsem ko čutimo, kako veliko vrzel je izpolnil ta list. Pripomogel bo do širšega poznavanja materinske in med našo mladino, do ljubezni do naroda; z veseljem in skoro ganotjem pa ga bo čital tudi vsakdo, ki mu je slovenstva mar.

V tem listu so predvsem mlajši dijaki dobili svoje glasilo, kamor lahko neovirano pišejo in zajemajo iz svoje mlade domišljije in iz okolice. »Literarne vaje« bodo postale zanje odsev njihovega življenja in jih bodo morda celo izpodbudile k plemenitemu tekmovalstvu v pisateljskih in pesniških sposobnostih.

Ko listamo po prvem zvezku, se nam oko nehoti ustavi ob imenu Brde Stolfa, ki je že cel umetnik v kovanju prijetnih pesmic. »Zivka Mare je lepo opisala svoja občutja, ko jo je zadela šolska nesreča s petico. Bojan nas vabi na smuk in to povabilo je res sveže in kar zapeljivo: Hugon Margon sedi za volanom in pripoveduje svoja doživetja ob njem. Tudi uganke so zanimive in pester. Vendar ne moremo pohvaliti posameznika, ne da bi bili navdušeni nad vsemi mladimi sodelavci, iz spisov katerih vse odprskuje vedrost.

Odprimo drugi zvezek. Vse polno novih imen: nižja gimnazija polnoštevilno sodeluje. Med mladimi pisatelji naj omenimo Nikota Samsa in Ondino Majcen, ki znata prav živahno in toplo prikazati ta čebljanje med odmorom, oni pa opisati mirni in spokojni Črni dol. Vsebinsko obeh zvezkov je pester in kolikor mogoče izvirna.

Naj zaključimo ta skromni pregled le z eno mislijo. Iskreno upamo in želimo, da bi te lepe »Literarne vaje« rasle in zajele v svoj krog tudi višješolce, da bi s tem listom mogli še v bodoče pokazati, kaj zmora slovenska mladež. Gg. profesorjem za njihovo poštvalnost pa vse priznanje! M. O.

di v leposlovju, gledališču in sploh umetnosti. V Sovjetski zvezi je bila umetnost ozko povezana s politiko. V gledališču je prišlo do velikih izprememb. Meierhold je dosegel velike uspehe s svojimi »proletarskimi« dramami. Kamerny gledališče je s svojim izumetničenjem postalo simbol revolucije proti klasičnemu naturalizmu moskovskega umetnostnega gledališča.

Vendar Meierhold ni ušel čistkam naslednjih let.

Kot čitamo v raznih izjavah politburoja, hočejo sovjetski voditelji na področju umetnosti, literature, glasbe in znanosti lahke knjige, brez stilističnih težav in zapletenega dejanja, lahke gledališke igre z lahko dojemljivo glasbo. Sovjetskega glasbenika ali umetnika prav lahko onemogoči obtožba »formalizma«: širok pojem, ki se ga lahko uporabi na vse tisto, kar je novo, nenavadno ali eksperimentalno. Gledališka dela morajo biti skoraj brez izjeme klasična ali pa morajo vzbujati sovraštvo proti Zahodu ali pa bodriti delavce k vztrajnemu delu in kmata k večjemu oddajanju državi.

Tudi glede nacionalizma in ruske zgodovine je prišlo do presenetljivih sprememb. V prvih letih komunističnega režima so prikazovali rusko zgodovino v najbolj mračnih barvah. Poudarek je bil na mračnih krutostih, zatiranjih, izgrelih in nesposobnosti carjev in plemstva. Čajkovskega in Turgenjeva so smešili kot simbola šibkosti in dekadence aristokracije in buržuzije. Leta 1930 se je začela kazati sprememba in močnih carjev, kot sta bila Peter Veliki in Ivan Grozni, niso več predstavljali kot krivoločnih trinožev, temveč kot obdobjevanja vredne velikane. Doktrinarne teorije Pokrovskega, prejšnjega uradnega glasnika in tol-

mača zgodovine iz komunističnega stališča, so začeli zavračati.

Preporod ruskega nacionalizma je dosegel svoj vrhunec po izbruhu vojne s hitlerjansko Nemčijo. Najvišja sovjetska odlikovanja so imenovali po junakih stare Rusije, kot so bili Suvorov, Kutuzov, Aleksander Nevski. Vojna propaganda je brenkala na ruski nacionalizem in ne na mednarodni komunizem.

Tudi glede rodbine se je sovjetski komunizem silno spremenil. Nesposredno po vojni je bilo lahko doseči ločitev zakona na priprosto zahtevo enega zakonca brez navedbe posebnega razloga. V nekaterih letih so v Moskvi registrirali več ločitev kot novih zakonov. Danes je dosega ločitev zakona v Sovjetski zvezi težavna in draga stvar, stroge ukrepe so tudi izdali proti precevanju porokov.

Po sedanjem pojmovanju pomeni »komunizem« razdelitev imovine in izenačenje materialnih dobrin. Takojšnja posledica revolucije je bila prav drastično izenačenje življenjskih prilik. Člani novega vodilnega sovjetskega razreda so pač že od vsega začetka uživali razne privilegije, tako večje živilske obroke, udobnejša stanovanja, uporabo avtomobilov in podobno. Vendar so skušali dalj časa še te privilegije iz politične oportunitete prikrivati. Sedaj je to prikrivanje izgnilo. Med življenjskimi prilikami vodilnega sovjetskega razreda in življenjskimi pogoji množic je danes globok prepad. Pa tudi med ročnimi delavci samimi ni enakosti. Ves sistem mezd in plač temelji danes na načelni neenakosti in ne na izenačenju, z bogatimi nagradami za stahanovce in udarnike. Ze samo dejstvo, da ni svobodnih delavskih sindikatov, povzroča mnogo večje neenakosti, kot jo opažamo v drugih državah.

GOSPODARSTVO

Sejali bomo povrtnino

Proti koncu meseca februarja — v navadi je pri naših kmetih o pustu — sejemo povrtnino v tople, soncu izpostavljene grede. Sejal bomo radeč, solato, peteršilj, zelen, korenček itd. Pridelovalci zgodnjega graham, ki ga sejejo v močno proti soncu viseče grive, že ob novem letu, sejejo med grah tudi solato, ki jo potem berejo že o velikih noči.

Za povrtnino je najbolje, če je zemlja pognojena prejšnje leto. Peteršilj in zeleni pa sploh ne smemo ob setvi gnojiti s hlevskim gnojem, če hočemo kaj pridelati. V ostalema bomo sedaj gnojili samo z dobro preperelim gnojem ali še najbolje s kurjakom. Dodali bomo tudi nekoliko superfosfata (eno pest na gredo) in v lahkih peščenih zemljah še za majhno pest kalijeve soli na gredo. Med račo pa bomo povrtnino zalivali; ob deževnem vremenu s straniščeno. Če pa hočemo zalivati s straniščeno izven deževnega vremena, moramo isto razredčiti s polovico vode in po zalivanju oprati povrtnino s čisto vodo z zalivačem. Namesto straniščene pa lahko uporabimo apneni nitrat, ki ga za pest potrosimo na gredo in nato zalijemo z vodo.

V sedanjem času lahko sejemo že tudi grah v lehe. Skoro skrajni čas pa je za sejanje boba. Eno glavnih del bo kmalu tudi pripravljanje za saditev krompirja. V okolici Gorice bo tak čas nastopil že proti koncu februarja. Ponavljamo, kar smo že večkrat pisali: Krompirju najbolj ugaja zemlja, ki je bila prejšnje leto dobro pogno-

jena s hlevskim gnojem, in mu sedaj pognojimo samo z umetnimi gnojili. V ta namen bomo potrebovali 50-60 kg superfosfata, 25-30 kg žveplenokislega amonijaka, in v lahkih peščenih zemljah, kamor je najbolje saditi krompir, še kakih 15 kg kalijeve soli. Te količine so primerne za površino 1000 štirajških metrov. Pozneje, ko bomo krompir osipali, bomo potrosili še kakih 20 kg apnenega nitrata na isto površino.

Letos se nam obeta hud boj proti kloradskemu hrošču, na kar naj bo vsak kmetovalec pripravljen. Naj nihče ne pozabi izvršiti navodila, ki bodo pravočasno dana v ta namen.

Obramba proti toči

Pisali smo že, kako so v zadnjih letih delali v sosednjih provincah severne Italije poskuse z raketi in izstrelki proti toči. Izrazili smo tudi željo, da bi se tudi na Goriškem podvelo tak način obrambe proti toči. Poskusi prejšnjih let so se dobro obnesli, in letos bo take poskusne obrambe podvelo tudi Kmetijsko nadzornišvo v Gorici. Poskusne obrambe postaje bodo postavljene na gričih v občinah Krmin in Kopriva. Predvideni strošek znaša kakih 600 lir za hektar in bo pokrit s prispevki javnih ustanov in večjih kmetijskih obratov.

Upajmo, da bodo doseženi zadovoljivi uspehi in da bo tako odvrgnena huda nesreča, ki tako pogosto uničuje vinograde naših kmetov po sončnih gričih naših Brd.

Svetokriška pripovedka

V Križu sta živela nekoč stari mož in žena. Starčka sicer ni bila hudobna, zato pa tem bolj klepetava. Kar koli je izvela od svojega moža, je že naslednje jutro raztrobila po vsej vasi. Še več, novico je podvojlja in potrojila; prava, pravica, ta klepetulja. Nekega jutra se je mož odpravil v bližnji borov gozdiček po drva. Pod debelim borom pa se mu je zemlja udrla in mož se je kolikor je bil dolg in širok zvrnil v ne prav globoko krasko jamo. »Kaj pa je to?« je zagodrgnal poleg krepke kletvice, ki mu je nehote ušla iz ust. Ko se je po-biral iz jame, je udaril z nogo na kovinasto posodo. Bila je polna cesarskih cekinov.

»No, to pa je sreča, še malo večja od sisalae!« je vzkliknil. »Ampak, kaj naj s spakom napravim? Kako naj pred staro skrivaj zaklad? Baba bo skrivnost razbohotila po celi vasi in do sodnega dne bom preklinjal dan, na katerega sem našel zaklad.«

Dolgo je sedel starček na štoru posekanega bora in premišljeval, kaj mu je storiti. Končno je le našel primerno rešitev.

Zaklad je zakopal na prejšnje mesto, v jamo pa je nametlat suhe trave in listja ter se odpravil naravnost v Trst. V ribarnici je kupil eno celo tuno, na Rdečem trgu pa živega kunca. Neopazno se je vrnil v gozdiček in obesil tuno na odrastel bor, kunca pa je odnesel do morske obale, kjer je imel namršljene mreže. Položil ga je v prostoren ravšelj v mirno morsko kotanjo, ki je bila zadostno plitva, da se kunec ne bi utopil.

Nato se je čvrstih korakov odpravil domov. Ze od daleč je zapazil pred svojo samotno krasko hišico svojo staro, ki je nabirala radič. »Zena!« je zaklical že od daleč, »če bi ti vedela, kakšna sreča je danes zadela!« Starčka je o-mahnila na gredo od presenečenja in hitro odgovorila: »Ja govori vendar božji človek, kaj! Kakšna sreča vendar za božjo voljo?«

»Kaj mi pomaga govoriti, saj vem, da boš vse precej raznesla po celi vasi.«

»Prisržen ti, da živi duši ne povem ničesar! Na mestu naj ostanem, če bom izblebela eno samo besedo; govori že, trdinec!«

»Ze prav. Poslušaj torej! Starček se je sklonil nad uho svoje žene in ji zašepetal vso skrivnost o najbližnjem zakladu. Pri tem niti na radi ni prav nič pazil in tudi žena ga je pozabila ozmerjati zaradi tega.

»Ja zakaj pa zaklada nisi kar s seboj prinesel?«

»Zato, ker je bolje, da se odpravi skupaj in ga odkopljeva.«

Starčka je hitro stopila v kuhinjo, si pripela ruto čez glavo in sledila možu proti gozdičku.

»Stara, več kaj sem slisal davi na vasi? Justo je pravil, da je Riko povedal, da rastejo tune v Rusiji kar po drevesih, zajci pa da skačejo iz morja kot sardele ob poletnih večerih pri nas.«

»Oh, kako si neumen in verjameš vse, kar ti obesijo tisti pohajči na ušesla!«

»No, če sem neumen pa kar sem gori pogledaj!«

Starček je pokazal na visok bor, na katerega je jutraj obesil tuno.

»Ja, za sveti križ božji, to pa je sam čudež! Je zakrčala starka vsa prestrašena. »Kako je tuna prišla na bor? Morda pa Justo le ni lagal! Oh, današnji svet je res narobe svet! Starček ni nič odgovoril, skomignil je z rameni in majal z glavo, kakor da svojim lastnim

očem ne veruje.

»Kaj stojš kot hrastov štor? Splezaj raje na bor in snemi tuno; to bo večerjale je z opletajočim se jezikom vpila stara.

Seveda staremu ni preostalo drugega, kakor da spleza na bor in odveže debelo tuno. Nato sta se odpravila dalje. Ko sta dospela do morske obale, je stari obstal in obstrmel.

»Kam si se spet zagledala stari na stara? Raje bi se podvzval, da prideva čimprej do zaklada, lenoba, lena!«

»Poglej vendar, kaj skače v mojem ravšlju? Moram pogledati, kaj se je uje!«

Z urnimi koraki je skočil do midskega tolmana in zakričal: »Pridi vendar bliže in poglej tega zlomka. Zajec se je ujel v ravšelj!«

Stara je bila takoj pri roki, debelo je pogledala, se spodobno prekrizala in z globokim vzdihom zamrmajala: »Ja, Riko je govoril čisto resnico. Bog mi greh odpusti! Spravi zajca hitro pod suknjo, da nas ne zaloti lovski čuvaj; to bo fina pečenka!«

Starček je prijel kunca z eno roko za uho, z desnico pa ga z navpično razprostrto dlanjo dvakrat usekal med ušesi. Kunček je tresnil z zadnjima krakoma, nato pa se je po-

miril. Stari je slekel suknjič in kunca porinil v prazen rokav. Nato je suknjič obesil preko ramen. Zatem sta se oba namenila po zaklad.

Tako sta obogatela naša dva stara in bi gotovo živela v sreči in blagostanju, če bi se stara držala svoje prisage. Z denarjem je moglo obogatela tudi njena klepetavost in ježljivost. Pol vasi žensk je vabila dnevno na pršut in kozareček proseka in tu so pridno obirale ne samo vas in njene prebivalce, pač pa vso prostrano krasko planoto in še tržaške predele povrhu.

Stari jo je na vse načine poskušal umiriti in pogovoriti, pa ni in ni šlo.

»Kaj ti vsega ne pače v glavo!« je kričala. »Jaz sem prav tako našla zaklad kakor ti in imam zato enako pravico do užitka kot ti!«

Končno je starega pograbila jeza in nekaga dne ji je zabrusil v obraz: »Od danes naprej ne dobiš nobenega denarja več, da veš, saj ga mečeš skozi okno kot stari Kallister!« Stara se je gromozansko razjezila in zagrozila: »Ti bom že pokazala, ti stari stiskač in razcapane! Meni bo kdo jemal moj denar, boš že še videl!«

Pobrala jo je naravnost v voja-

šnico civilne policije in prijavila moža. »Odkar je ta ničvrednež našel zaklad, pravzaprav sva ga našla oba, ni za nobeno rabo več! Nič ne dela, samo pijančuje in preklinja ves božji dan! Poberite mu denar, samo jaz ga lahko hranim, ker sem pametna in skrbna gospodinja!«

Poveljnik policije je poslal svojega stražnika k staremu možu in obenem poklical na posvečevanje nekaj uglednih vaščanov, ker se mu je zdela pripovedka o zakladu precej sumljiva.

Stražnik je staremu brez posebnih razlag sporočil zapoved poveljnika: »Poveljnik je ukazal, da mi takoj izročiš vse zaklad!« Stari je skomignil z rameni in odgovoril: »Kakšen zaklad pa, kaj se vam sanja?«

»A ti ne veš nič? Tvoja žena je prav sedaj napravila ovadbo. Če boš lagal, si boš samo še več sitnosti nakopal na svojo staro glavo! Če zaklada takoj ne izročiš, bomo prebrskali vso hišo, ti zaklad pobrali in še sedel boš, da se boš usmradil, ker nisi najdbe javil oblast!«

Stari se je s stražnikom odpravil v vojašnico, kjer so bili že zbrani vaški veljaki.

(Konec na 4. strani)

VESTI s TRŽAŠKEGA

„Out of bounds for Slovenes!“

Rasna in politična diskriminacija, čeprav uživa-
mo zaščito Organizacije združenih narodov

Ne veselimo se neslavnega konca lističa »Giornale del Lunedì«. Prenehanje izhajanja katerega koli lista pomeni, da se krči možnost demokratičnega dojemanja razvoja javnega mnenja. In v primeru lista »Giornale del Lunedì« gre dejansko za nedemokratičen pojav na silnega posega totalitarnega demokratičnega vodstva okoli dnevnika »Giornale di Trieste« v prilike tako imenovane demokratične demokracije, ki je dobila v tedniku »Giornale del Lunedì« možnost, da se uveljavlja, iznaša svoje politične nazore in se v tem bolj ali manj koristno vključuje v naše politično življenje.

Kljub svoji zatrjevani demokratičnosti in zmernosti pa listič »Giornale del Lunedì« le ni mogel prikriti narodnostne nestrpnosti in mržnje, ki jo je z drugimi svojimi demokratičnimi tekmi (da pri tem seveda ne vodimo računa o ostalih nedemokratičnih in nekrščanskih strankah in organizacijah) izkazoval v obilni meri glede slovenskega življa na Tržaškem.

Ta njegov zadnji strupen izliv na nas Slovence je bil znani članek v zvezi z II. Slovanskim plesom, ki je bil 18. januarja v vseh prostorih hotela Excelsior v Trstu. Vsa tržaška in zaveznika javnost je ocenila ples našega Slovenskega dobrodelnega društva za odličen družabni dogodek, ki je privedel lahko v ponos in zadoščenje. Pa ti ta lažnodemokratični list objavi protest, ker nam je vodstvo hotela dovolilo nedolžno plesno zabavo... na tržaški obali, od koder so nas Slovence baje po letu 1945 dokončno prepočili!!! S tem je vodstvo hotela baje dalo svojim gostom iz tujine možnost, da se prepričajo o dvojezičnosti, ki vlada v našem mestu, čeprav se vsi iredentistični listi (zaman) trudijo, da bi prepričali s svojim jezivim kričanjem ves svet o »italianissimo« Trstu... Članek je nosil izjavični naslov »Kolo al Savoia«. Savoia je namreč predvojno značilno ime za današnji hotel Excelsior. Razumljivo je, da je »Giornale del Lunedì« napisal, da je zgradil hotel

Svetokriška pripovedka

(Nadaljevanje s 3. strani)

»Ne zamerite, ugledni možje«, je magovoril zbrano družbo, o kakšnem zakladu pa tu govorite? Moji stari se je najbrž zmešalo. Goto vam je natvezila neumnosti, kakor je njena navada. Kako ji morate le verjeti?«

»Kaj, neumnosti!« je zakričala stara. »To niso nobene neumnosti, pač pa poln kotel cesarskih cekinov.«

»Saj si znorela!« je udaril vmes stari. »Ne zamerite, možje! Zaslusajte jo natančno, potem pa sodite!«

»Ah ti slepar sleparsi!«, je siknila skozi škrbine stari, »jaz ti bom pomagala, vse bom dokazala! Tako je bilo, gospod policaj, vsega se natanko spominjam. Sli sva v gozdiček in na nekem starem boru sva zagledala mastnega tuna...«

»Kaj tuna?« je vprašal poveljnik računodaj, »kaj se boš še norce briga iz nas, a?«

»Prav nič in Bog obvaruj, govori čisto resnico!«

»No vidite, možje, kakšne neumnosti govorijo, je dejal stari.

»Ne govorim nobenih neumnosti, ti salamski slepar, sleparsi. Kaj si že pozabil, da sva v ravšju ušla pravga živega zajca?«

Možje so se tresli od smeha in celo resni poveljniki policije se ga ni mogel vzdržati.

Končno se je stari obrnil do starih in dejal: »Spametuj se vendar, kaj ne uvidiš, da se ti ves svet smeje? Možje, sedaj ste se prepričali, da se je moj ženi malo zavrtelo in da bi pravzaprav morala v Trst k Sv. Ivanu, ampak ni prav nič nevarna!«

»Da, da, smo se prepričali!« so soglasno pritrdjevali možje. Eden pa je celo pristavil: »Odkar sem na svetu, se ni še slišalo, da bi zajci živeli v morju, tune pa na drevesih.«

Vsi so se smejali ubogi stari, ki se je končno pošteno ugrizla v jezik in zbežala.

»Morda pa v Rusiji le rastejo tune na drevesih in zajci v morju«, je dejal stari, ki je moze vabil na kozarec domačega. »V Rusiji se gojijo vse drugačne stvari, le vprašajte Malalana z Opčin ali pa Franco iz Trstale«

Pepi z Opčin

ZVU dovolila slovenski otroški vrtec v Trstu in na Proseku

Javljamo naši javnosti, da je Z. V.U. dovolila ustanovitev slovenskih otroških vrtcev v mestnem središču in na Proseku. Za mestno središče se nam nudita dve možnosti: ali v ulici sv. Frančiška ali v ulici Donadoni. Mislimo, da ni nobenega dvoma o tem, da bodo naši stari izbrali ulico sv. Frančiška, saj je prav številna slovenska deca tega osrednjega mestnega okraja najbolj potrebovala otroški vrtec.

ZVU bo kasneje odločala o ustanovitvi slovenskih otroških vrtcev v Koloniji, Gropadi in Ricmanjih, ker po mnenju ZVU trenutno tam niso tako potrebni.

Hvaležni smo vsem onim, ki so z nami sodelovali pri akciji za ustanovitev našega otroškega vrtca v mestnem središču. Prav posebno zahvalo izrekamo učitelstvu, ki je od vsega začetka stalo v prvih vrstah te tako važne skupne akcije vsega prizadetega tržaškega prebivalstva. S svoje strani pa se zahvaljujemo tudi našemu občinskemu svetovalecu dr. Josipu Agnelettu, ki se je za slovenski otroški vrtec v mestnem središču zavzemal skozi ves čas, ko se je udeleževal zasedanj tržaškega mestnega sveta. Pa tudi izven mestnega sveta se je dr. Josip Agneletto neumorno prizadeval pri vseh pristojnih uradih, v prvi vrsti seveda pri ZVU, da bi se našim mestnim staršem dala možnost, da bi svoje otroke pošiljali v najbližji mestni otroški vrtec, ker so bili doslej prisiljeni zaradi nerazumevanja italijanskih šolskih oblastev, da so otroke pošiljali v razne predmestne vrtce.

Tito - kominformistični objem?

„Delu“ in njegovemu uredniku Šiškoviču v razmišljanje

V »Delu« od zadnje sobote smo zagledali na prvi strani dvokolonski naslov »Titoovski in liparski voditelji v objemu«. Ker ni bilo na prvi strani dovolj prostora za dolg članek, smo morali obrniti še na četrto stran in tam smo pod vso dolgo skrotočeno klobaso končno zagledali Šiškovičev podpis.

In fant se nam je kar zasmilil. Nekaj je moral pač napisati, nekaj je moral najti, s čimer bi lahko blatil te presnete »liparje«. Iskal je in iskal, a ker ni našel nič posebnega, se je pač začel zapletati. Titoške komuniste pretvarja v protikomuniste; nikakor mu ne gre po godu, da smo odklonili sodelovanje z njimi. Na prvi strani trdi, da »ljudje okrog SDZ zelo diplomatično pritiskajo« bliskajoče in pekoče klobufe svojim snubačem. Ze v naslednjem odstavku pa pozabi, kaj je rekel, in trdi, da se pravzaprav zblizujemo... Nekam čudno pojmovanje ljubezni ima Šiškovič! Tista, ki jo ljubi, mora to že čuti, sicer ne bi mogel naših »klobuf« tolmačiti za dokaz simpatije.

Človek je lahko še tako spreten kljukec, končno pa se le ujame v svoje mreže. Vsekakor je značilno, da Slovincu Šiškoviču ni prav, ker smo izjavili, da bomo vključili svoj samostojni poti »maršikad« hodili po istih stazah in v isti smeri kakor drugi. Kominformistu Šiškoviču je namreč partijska nad vse in ne more razumeti skupine zavednih

narodnjakov, ki bo v danem primeru podprla morda tudi kak kominformistični ali pa titovski predlog in zahtevo, če bo videla, da je to v narodno korist. To je namreč tisto, kar smo mislili s to svojo opombo, ki je Šiškoviča tako neprijetno zbudila.

Pri tem, ko je našo trditev uporabil v svoje popačene namene, pa je bil kaj kratkoviden. Videl je smet v tujem očesu, spregledal pa je bruno na lastnem nosu. Izgleda namreč, da tudi v kominformističnem taboru, vključ vseh uniformiranosti glav in možgan, vendar niso vsi Šiškovičevih nazorov. Po našem geslu se namreč ravna tudi skupina kominformističnih prosvetnih delavcev, ki uradno sodeluje pri nekaterih akcijah, ki so v splošnem slovenskem interesu. Vsaj do sedaj se je udeležilo vseh sej, na katerih so bili tudi titovci. Ja — kaj pa je to, veleumni tov. Šiškovič? Velja za vas eno merilo, za druge drugo?

Ali je to sodelovanje pri konkretnem reševanju perečih in skupnih slovenskih vprašanj, ali pa je to »tito-kominformistični ljubezenski objem«? Ali dela kominformistično vodstvo eno, pri »bazis« pa se kaže drugače?

Tako je, dragi prijatelji. Šiškoviču se je nekaj sanjalo, pa je napisal. Znosil je skupaj nekakšno srače gnezdo in v njem je pozabil trn, na katerega se je sam nabodel. Sedaj naj najprej odgovori na naših dve vprašanji, potem bomo pa videli, koliko je vredna vsa njegova logika, za katero je »Delo« žrtvovalo cela dva stolpca. V ostalem pa doslednost in logika nista bili nikdar ne Šiškovičeva, ne odlika »Delu« in se bo to najbrž izkazalo tudi v tem primeru.

Ni bil naš namen, da bi kopali po stvarih, ki so skupne, toda predzrost Šiškovičevega zavijanja v »Delu« je zahtevala, pa naj bo to prijetno ali ne. Nikjer ni namreč zapisano, da mora biti obzirnost samo eonstranska.

Določila za vpis v seznam stalnega prebivalstva

Zaveznika uprava je imela za umestno spremeniti ukaz št. 219 iz leta 1950, ki vsebuje določila glede vpisa v seznam stalnega prebivalstva. Zato je pred kratkim izdala ukaz št. 34, po katerem se mora vsakdo, ki je bil dne 1. novembra 1950 vpisan najmanj eno leto brez prekinitve kot začasn prebivalec v eni ali več občinah področja, vpisati v seznam stalnega prebivalstva tiste občine, v kateri je bil vpisan kot začasn prebivalec, če zaprosi za ta vpis v šestih me-

ZOBOZDRAVNIK

Dr. STANISLAV PAVLICA

sprejema od 9 - 12 in od 17 - 19

TRST, VIA COMMERCIALE

10-11, TEL. 31-813

IŠČEJO SE AKVIZITERJI

za Trst, Gorico in Videm

SPOSOBNI ZA AKVIZICIJO

DARILNIH PAKETOV

DOBRA PROVIZIJA

Disati na

M. ŠEFČEK

TRST - Casella Postale 181

URARNA

UL. ROMA 19

ZLATARNA

VELIKA IZBIRA, PO ZARES KONKURENCNIH CENAH!
LASTNA DELAVNICA. KUPIM IN ZAMENJAM ZLATO, SREBRO
IN DRAGULJE.

Predno se odločite za nabave obiščite MAGAZZINI DEL CORSO

TRST, Corso I - Borzni trg (Piazza della Borsa)

DEŽNIH PLAŠČEV
POVRŠNIKOV
LODEN-ov
COVERCOATS
GABARDINES

Naša svetovalec Horvat in Štrajn za koristi dolinske občine

izuma se nagajajo in koncu, v Dolini smo pa komaj zaključili jesensko zasedanje občinskega sveta. Učalmo, da ne bomo začeli pomladanskega zasedanja sredi najhujšega pojava...

Dne 12. februarja smo imeli torej zadnjo sejo jesenskega zasedanja, ki je potekla v znamenju nagajevanja razpravljanja o preostalih točkah dnevnega reda s predzadnje seje z dne 6. februarja, ki je bila prekinjena zaradi zupanove obojeosti. Edino pozivljajočo noto je dalo šepi prekanje med kominformističnim županom Lovriho in titovskim občinskim svetovalecem Urhom Horvatom o izkoriščenju delavstva v Jugoslaviji odnosno v Sovjetiji. »Tovariša« si zares nimata kaj očitati, ko vsi prav dobro vemo, kako je z delavstvom v komunističnih državah! Sužnji so državnega kapitalizma in nič drugega! Mi smo že večkrat o tem spregovorili v našem listu. To vprašanje je tudi temeljito osvetlila brošura »Kaj nam prinaša komunizem?«, ki je izšla pred kratkim. O bema »tovarišema« svetujemo, naj si brošuro nabavita v najbližji prodajalnici časopisov, da bosta imela trdnjšo oporo za nadaljevanje prekanja o tem vprašanju na prihodnji seji. Mi pa bomo njima medtem koristno pomagali z objavljanjem naših programskih načel o delavskem vprašanju.

Sedaj pa še nekaj o poteku občinske seje.

Občinski svet je sprejel enoglasno predlog za povišanje najemnih kominformističnih telovadnih organizacij Z.D.T.V. od lir 1000 na 1500 lir za športno igrišče v Boljuncu. Povišanje je zahtevalo področno predsedstvo. Pri tem je prišlo do ostrega nastopa župana pritožnega svetovalec Bolčiču (LF), ki je vprašal, če se bodo lahko posluževala igrišča tudi druga športna društva, ki niso vključena v tej kominformistični telovadni zvezi. Župan je ostro zavrnil interpellanta, češ da so dali igrišče v najem tej zvezi za dobo petih let. Sicer pa je v občini samo športno društvo (Glinščica-Rozandra) in le če bi se ustanovilo še kako drugo športno društvo, bi občina odločila, če ima tudi to društvo pravico do igrišča.

Nato je kominformistični svetovalec Valentini prečital resolucijo, v kateri se zahteva, naj ZVU takoj razpiše upravne volitve, in v kateri se protestira proti volilnemu sistemu povezanih list. Po krajinu razpravi, v kateri je svetovalec Urh Horvat (LF) protestiral, da to vprašanje ni na dnevnem redu, je župan odredil glasovanje. Resolucijo so sprejeli enoglasno.

Občinski svet je sklenil, da se od družbe SELVEG zahteva odškodnina za postavitev 5 drogov za električno napeljavno na občinskem zemljišču, in sicer 5000 lir po drugu, skupno 25.000 lir.

Odobrene so bile nove postavke za užitinski davek, zahtevane od področnega predsedstva.

Za člana komisije, kateri načeluje župan in ki mora sestaviti seznam oseb, ki imajo pogoje za vršitev funkcije porotnikov, je izvolil občinski svet v tajnem glasovanju našega svetovalec Andreja Horvata in Josipa Ota.

Na kraju je poročal župan o jav-

SDD v TRSTU

opozarja našo slovensko javnost na svojo

Veliko pustno reduto

ki bo na pustno soboto dne 23. februarja t.l. s pričetkom ob 21. uri v zakurjeni dvorani Modugno v ulici Crispi št. 7 - I. nad.

Dostojnim maskam

vstop dovoljen!

Izvolitev kraljice večera

in

nagrada najlepši maski.

Obdaritev udeležencev z

najštevilnejšimi kotljoni.

Vstople proti vabilu!

Osebnava vabila in rezerviranje iz na sedežu društva v ulici Machiavelli št. 22-II, v tiskarni Adria v ulici S. Anastasio 1-c, v dvorani Modugno v ulici Crispi št. 7-I. in pri vseh odborih društva.

nih delih, ki se izvršujejo v občini:

1) V Borštu, Mačkovičah in Ricmanjih dokončujejo zidanje treh pokritih javnih pralnic, v Kroglijah pa pralnega bazena;

2) s prispevki iz 9. gospodarskega načrta ZVU bo občina kupila zasebno hišo v Dolini in jo bo razširila ali pa dvignila ter v njej urenila ljudska stanovanja;

3) stanovanjska hiša v Boljuncu bo končana verjetno proti koncu meseca;

4) vodovod za Gročano, Pesek in Drago s stroškom 41 milijonov lir bodo začeli kmalu graditi. Za Prebenek načrti še niso odobreni, pa tudi sredstev zaenkrat ni na razpolago;

5) v kratkem bo razpisana dražba za zidanje dveh stanovanjskih hiš, po ena v Domju in v Boljuncu;

6) 1,5 milijona lir bo občina uporabila za ureditev športnega igrišča v Boljuncu in za nakup še neke parcele za razširitev igrišča;

7) s preostalo vsoto 1,5 milijona lir bo občina izvedla razna manjša dela po vaseh.

Za zimska dela je občina prejela 3 milijone lir. Župan je poročal,

kako jih je občina uporabila. SELAD (odsek za dela v pomoč brezposelnim) je zaposlil s temi sredstvi 40 brezposelnih delavcev iz občine.

Na vprašanje našega svetovalec Andreja Horvata izjavlja župan, da je občina prejela prošnjo župnika iz Boršta, Malalana, v kateri jo prosi za prispevek za zvonove za borštansko cerkev. Župan izjavlja, da občina prošnjo preučuje. Andrej Horvat je še predlagal, naj občina ukrene vse potrebno, da ne bi motorna prometna sredstva drvela skozi Boršt z veliko brizno, ker so ceste ozke in vijugaste. Občina naj bi dovolila zasebnikom, ki imajo živino, da jo v primeru nesreče sami zakoljejo, ker jih mesarji prav v takih primerih zelo izkoriščajo. Prav tako naj občina uredi napeljavno vodo do naselja Hrvatov nad Borštom.

Končno je naš svetovalec Avgust Štrajn predlagal, naj se nujno regulira odtok potoka iz Doline proti Zavljam, ker je nastala nevarnost poplavl. Avgust Štrajn je še priporočil županu, naj se zanima za gradnjo zvonika v Dolini. Pri tej priložnosti je izjavil župan, da bo morda že v teku tega leta občina sezidala zvonik za dolinsko faro cerkev.

Obiščite slikarsko razstavo Klotiča in Spacala!

Pozivamo našo javnost, naj si ogleda razstavo slikarja našega morja dr. Pavla Klotiča v Tržaški galeriji na Akvedotu in razstavo slikarja naše folklorne prof. Lojza Spacala v galeriji »Skorpion« nasproti pravoslavne cerkve!

Drugi zvezek Klasikov v slikah

Javljamo, da je izšel drugi zvezek Klasikov v slikah, ki ga dobite v vseh običajnih razprodajalnicah časopisov. Cena 100 lir.

Drugi zvezek vsebuje zanimiv roman Anthonyja Hopea »Zemski jetnik«, o katerem bomo poročali prihodnjé.

SDD V TRSTU

opozarja vso našo javnost, zlasti pa naše malčke na

otroško maškerado

ki bo na pustno nedeljo dne 24. februarja v dvorani Modugno v ulici Crispi št. 7.

Igra izbran orkester. Stari pripelje svoje malčke na to prireditev. - Nagrada najlepši maski in obdaritev najboljšega para.

Zrebanje otroških igrač!

sech od dneva, ko stopi ta ukaz v veljavo.

Op. uredn.: Iz tega poročila ZVU ni razvidna sprememba, ki je najavljena. Verjetno gre za napako v datumu, ki bi moral biti »1. november 1951« in ne »1. november 1950«. Kajti že uredba št. 219 iz leta 1950 je uredila položaj oseb, ki so bile na dan 1. novembra 1950 vpisane najmanj eno leto brez prekinitve kot začasn prebivalci našega področja.

Radio Trst II

306,1 m alt 980 kc-sek.

NEDELJA, 24. febr.: 9.00 Kmetijska oddaja. — 11.30 Oddaja za najmlajše. — 12.15 Od melodije do melodije. — 13.00 Glasba po željah. — 16.00 Koncert ruskih balalajk. — 18.00 Iz delavskega sveta. — 19.00 Iz filmskega sveta. 20.00 Jugoslovanski motivi. — 21.00 Književnost in umetnost. — 22.00 Verdi: Rigoletto, prvo delo.

PONEDELJEK, 25. febr.: 13.30 Kulturni obzornik. — 19.00 Mamič pripoveduje. — 20.10 Slovenski motivi. — 21.00 Koncert tenorista Dušana Pertota. — 22.00 Verdi: Rigoletto, drugo in tretje delo.

TOREK, 26. febr.: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Angleščina po radiu - 16. lekc. — 20.30 Aktualnosti. — 21.00 Dramatizirana povest. — 22.00 Čajkovski: Simfonija št. 4.

SREDA, 27. febr.: 13.30 Kulturni obzornik. — 19.00 Zdravniški vedež. — 20.30 Sola in vzgoja. 21.00 Vokalni kvartet. — 21.30 Koncert violonista Karla Sancina. 22.00 Dvorak: Simfonija št. 5.

CETREK, 28. febr.: 13.00 Pevski duet in harmonika. — 19.00 Slovensina za Slovence. — 21.00 Radijski oder. — 23.00 Večerni ples.

PETEK, 29. febr.: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Angleščina po radiu - 17. lekc. — 20.30 Tržaški kulturni razgledi. — 21.45 Zabavna glasba.

SOBOTA, 1. marca: 13.00 Sramek kvintet in pevski duet. — 13.30 Kulturni obzornik. — 19.00 Pogovor z ženo. — 22.00 Baletna glasba. — 22.45 Ples za konec tedna.

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež

Tiska: tiskarna »Adria«, d. d. v. Trstu

Mizarji! Deske smrekove, macesnove in tridih lesov, trame in par-

kete nudi najugodnejše

CALEA

TEL. 90441 TRST

Viale Sonnino, 24

CALEA

TEL. 90441 TRST

Viale Sonnino, 24

CALEA

TEL. 90441 TRST

Viale Sonnino, 24

CALEA

TEL. 90441 TRST

Viale Sonnino, 24

CALEA

TEL. 90441 TRST

Viale Sonnino, 24

CALEA

TEL. 90441 TRST

Viale Sonnino, 24

CALEA

TEL. 90441 TRST

Viale Sonnino, 24

CALEA

TEL. 90441 TRST

Viale Sonnino, 24

CALEA

TEL. 90441 TRST

Viale Sonnino, 24

CALEA

TEL. 90441 TRST

Viale Sonnino, 24

CALEA

TEL. 90441 TRST

Viale Sonnino, 24

CALEA